

to Principper, der brydes. Men hvis ikke Samfundet vil hævde og haandhæve denne Ret, vil det i det lange Løb betyde, at vi bliver mere og mere gældbundne. Da vil det betyde, at ogsaa de, der kommer til at dyrke Jorden, ikke kommer til at sidde saa frit, som de gjorde tidligere. Vi maa huske paa, at den Gevinst, der er for den enkelte, er det kun det første Slægtled, der faar. Den forsvinder allerede i det andet Slægtled. Den bliver bortelimineret, bliver kapitaliseret, bliver belaant, og det næste Slægtled kommer stadig til at arbejde under haardere Vilkaar end det foregaaende. Derfor skulde man, naar man fra den Side taler om Slægtens Jord, ogsaa tænke i ganske særlig Grad paa Ungdommens Ret, den Ungdom, som i en nær Fremtid skal faa Plads ude paa Jorden.

Hvert Aar stiger vor Prioritetsgæld ret betydeligt. I en Notits i „Aalborg Amtstidende“ i Fjor eller i Forfjor stod der, at Prioritetsgælden i Hvetbo Herred i 1918 var steget med $1\frac{1}{4}$ Million. Nu er Hvetbo Herred ikke noget synderlig stort Herred, og heller ikke er der efter det Kendskab, jeg har dertil, forefaldet flere Ejendoms-handler dér end i det øvrige Land; men desuagtet er dets Prioritetsgæld steget med $1\frac{1}{4}$ Million. Hvis man regner med den gamle Herredsinddeling, hvor der var op imod 100 Herreder i Landet, og siger, at det, der er sket her, er Normen, saa kan man sige, at her bliver der en Gevinst for den nuværende Slægt paa op imod 100 Mill. Kr.; det er dens Part af Konjunkturgevinsten. Men man kan med samme Vished sige, at det er de Slægter, som kommer efter, der skal trække for Kapitalen for at indvinde Renterne til denne Konjunkturgevinst. Det var det samme, jeg paaviste i Forgaars ved Omtalen af de Handler, der var foregaaet i 1920; Prioriteterne var gaaet helt op til 75 pCt. af Købesummen for Jord og Bygninger, hvad der ganske sikkert i Dag vil betyde over 100 pCt. af Ejendommens Værdi uden Besætning og Inventar.

Det forekommer mig derfor, at man fra anden Side skulde tage under alvorlig Overvejelse, om der ikke var andre Veje, man kunde komme ud, om der ikke var Midler, hvorved man kunde unddrage sig den Udbygning af Kapitalen, som ganske særlig Landbruget er udsat for, unddrage sig den paa den Maade, at Jorden lidt efter lidt gaar over til at blive Samfundets Eje. Det er egentlig det, der ligger til Grund for vort Jordlovsforslag her. Vi har sagt, at under de ekstraordinære Forhold, hvor Arbejdsløsheden er saa forfærdelig

stor, hvor Jordtrangen er saa stor som aldrig før, vil vi være med til at yde alt, hvad Staten overhovedet kan bære, til dette Formaal. Men vi maa være sikre paa, at det bliver ydet under saadanne Vilkaar, at Samfundets Interesser bliver hævdet, at man ikke giver den enkelte en Gevinst og, hvad der efter min Mening er værre, gør det vanskeligere at løse Jordspørgsmaalet paa en fornuftig Maade i Fremtiden. Det ligger der i disse Jordlovsforslag, det er Princippet i dem, og uagtet de ikke er meget omfattende, er jeg ganske sikker paa, at blot man kommer ind paa den Vej, vil det af sig selv bære hen imod dette Maal.

Jeg skal omtale de enkelte Lovforslag ganske kort og først tage Forslaget om Erhvervelse af Jord. I dem begge er der Principper, som man ikke tidligere har været inde paa. I dette Lovforslag indeholdes Principper, man tidligere har været inde paa i Lovforslag, som er fremsat her i Tinget. Forslag, som dog ikke er blevet vedtaget. Det drejer sig her om Princippet for, hvorledes man skaffer Jord, og efter den Opfattelse, vi Socialdemokrater har, at Samfundets Ret er det største, at den enkeltes Ret maa underkaste sig Samfundsinteresserne, foreslaar vi — for Resten i Lighed med, hvad der blev foreslaaet i det saakaldte 4de Jordlovsforslag —, at hvis man ikke kan skaffe Jord til rimelig Pris paa anden Maade, har Samfundet Ret til at kræve sig Jorden udlagt til den Værdi, den er ansat til, plus en Godtgørelse af indtil 10 pCt. for Brugsafsavn.

Man har talt saa meget om, at dette strider mod Grundlovens Paragraf om Ejendomsretten. Vi kan ikke erkende det. Vi kan ikke indse det. For naar den Mand, man eksproprierer Jorden fra, Dagen efter, at vi har taget hans Jord, har større Formue end Dagen før, vi tog den, saa synes jeg i alt Fald, at Grundlovens Bud om fuld Erstatning er sket fuld Fyldest. Men det er muligt, at denne Paragraf slet ikke behøver at anvendes. Der er Folk, der mener det. Der er dem, som hævder, at Risfaldet i den nærmeste Tid vil være saa stort og Udbudet af Jord blive saa stort, at Prisen vil gaa betydeligt under Jordværdien. Godt, hvis det bliver Tilfældet, da vil Ekspropriationsparagraffen slet ikke finde Anvendelse. Men vi tror ikke paa, at det bliver Tilfældet, og hvis det bliver Tilfældet i den kommende Tid, tror vi ikke paa, at det bliver varigt; derfor kræver vi gennem denne Bestemmelse Samfundets Ret overfor